

03 Verbond en doop

Daar staan ze bij het doopvont. Vader en moeder Visser. Ze hebben zojuist 'ja' gezegd op de drie doopvragen. De gemeente heeft Psalm 103 vers 7 gezongen en de kleine is binnen gebracht. Moeder Visser houdt de kleine Job ten doop. Het doopwater glinstert in een zonnestraal die net door het raam naar binnen valt. Daar klinkt het: "Job Theodoor Visser ik doop u in de naam van de Vader, en van de Zoon en van de Heilige Geest". Even later worden ze door de gemeente staande toegezongen uit Psalm 87:4: "God zal ze Zelf bevestigen en schragen...". Na de collectezang gaat de kleine Job naar de crèche. De dominee geeft zijn tekst af voor deze bediening van het sacrament van de Heilige Doop. Het is Jesaja 43: 1, 3a en 7: "Maar nu, alzo zegt de HEERE, uw Schepper, o Jacob! en uw Formeerder, o Israel! vrees niet, want Ik heb u verlost; Ik heb u bij uw naam geroepen, gij zijt Mijn... Want Ik ben de HEERE, uw God, de Heilige Israëls, uw Heiland... Een ieder, die naar Mijn Naam genoemd is, en dien Ik geschapen heb tot Mijn eer, dien Ik geformeerd heb, dien Ik ook gemaakt heb. De preek gaat over het verbond van God en dat Hij ons bij onze naam heeft genoemd.

Het volk van Israël is om hun ontrouw en hun zonden voor straf weggevoerd naar het verre land van Babel. Dat was eigen schuld: vanwege de zonde van afgoderij. Maar het allerergste is dat het volk zich niet verootmoedigt onder die slaande hand van de Heere. God stuurt Zijn volk in de ballingschap, maar voor de geestelijke betekenis van die straf zijn ze stekeblind. Terwijl het volk midden in het vuur van Gods toorn staat, ziet het daarin Gods straffende hand niet. Dat is toch wel het ergste. Israël ziet alleen op de vijanden, die hen overwonnen hebben en daarachter zien ze de hand van God niet. Ze worden wel geslagen, maar ze hebben geen pijn gevoeld. En nu het wonderlijke, het genadige, het eenzijdige van Gods liefde: ondanks hun hardheid en geestelijke blindheid, ondanks dat er in het volk geen enkele reden aanwezig is, enkel en alleen op grond van Gods liefde en verbondstrouw over Zijn trouweloze volk, kondigt Hij hen in vers één op beschamende en liefdevolle wijze de verlossing uit Babel aan: : "Maar nu, alzo zegt de HEERE, uw Schepper, o Jacob! en uw Formeerder, o Israel! vrees niet, want Ik heb u verlost; Ik heb u bij uw naam geroepen, gij zijt Mijn..." Toen jij door je ouders jaren geleden gebracht werd naar het doopvont is jou naam voluit genoemd en heeft de drie-enige God Zijn naam over je leven laten uitroepen.

De betekenis van de Heilige Doop

God heeft naar je gevraagd. Je mochten in de arm van vader of moeder naar voren gebracht worden. Naar het doopvont en het doopwater, dat spreekt over de Heere Jezus! En God de Vader en de Heilige Geest! Waarom kwamen je je ouders met je naar voren? Omdat ze wisten: mijn kind is zondig en onrein in zichzelf. Het is er een

van ons. Het is besmet met onze zonde. En dat is wel gebleken toen je groter werd. Maar als daar niets aan gedaan wordt, kun je niet gelukkig zijn, dan kun je niet opgroeien tot eer van God.

Wat moet er dan gebeuren? Je moet gewassen worden in Jezus' bloed. En de macht van de zonde moet gebroken worden. Je hebt een nieuw hart nodig. Een gereinigd hart, zodat je de Heere gaat liefhebben en dienen. Dan ben je echt gelukkig... en de Heere wordt erin verheerlijkt.

Geef je kindje maar aan Mij, zei God tegen je ouders, Ik wil hem/haar 't teken geven van het genadeverbond. Daar wijst het water van de doop op. In dat doopwater raakt God ons aan, heel persoonlijk. In de Naam van de Vader! Ja, Ik wil je Vader zijn en je stellen in de verbondsrelatie met Mij. Ik geef je Mijn Woord. Ik wil je aannemen tot Mijn kind. Je mag op Mij vertrouwen. Ik wil voor je zorgen en je leven leiden.

En de Heere Jezus zegt in de Heilige Doop: Ik wil je Redder zijn. Er is vergeving van zonden, ook voor jou, met name genoemd. Ik heb je bij je naam geroepen. En de Heilige Geest zegt in de aanraking met het doopwater: Ik wil in je hart komen wonen en het vernieuwen. Ik wil je geven wat jij niet zelf kunt opbrengen. Ik wil het geloof werken in je hart en je toerusten om de Heere te dienen. Dat is de betekenis van de doopformule.

Je ouders hebben je bij de Heere gebracht. Zij zijn naar het doopvont gekomen om te belijden: Heere, mijn kind is in zichzelf zo onrein, wilt U het reinigen? Maar ze zijn ook naar voren gekomen om te zeggen: Heere, wij hebben het van U gekregen en we geven het weer aan U terug. We willen het bestemmen voor Uw dienst. We hebben beleden dat hij/zij in Christus geheiligd is! Bestemd voor Uw dienst. En God zegt: Ja, Ik heb hem/haar voor het leven getekend met het teken van Mijn Verbond!. En bij deze geef ik hem/haar weer aan je terug. Neem hem/haar nu weer maar mee naar huis. Je mag hem/haar nu opvoeden voor Mij, om Mij te dienen.

Wat is jouw antwoord hierop? Zouden je deze goede God niet willen dienen en gehoorzamen? Vanuit de aanraking met het doopwater als teken van Gods verbond mag een vader en moeder tegen hun kind zeggen: Mijn jongen, mijn meisje, God heeft naar je gevraagd. Je bent gedoopt! De Heere wil jouw God zijn, de Heere Jezus wil je Zaligmaker zijn en je verlossen van je zonden. Ben je daar wel eens bedroefd over? En de Heilige Geest wil je in alles helpen. Leef toch niet verder zonder de Heere. Hij heeft recht op je leven en op je liefde, je krachten en je gaven, ja op heel je hart!

Bij je naam genoemd

Dat was nu precies Gods bedoeling met Israel. Hij herinnert ze eraan dat Hij ze bij hun naam heeft geroepen en ze heeft aangenomen tot Zijn volk opdat ze Hem in liefde zullen dienen. Maar nu, alzo zegt de Heere... vrees niet, Ik heb u verlost, bij uw naam geroepen, gij zijt Mijn! In de eerste plaats zegt God hier: Israel, ondanks alles bent u toch nog Mijn volk. Al zit je nog in Babel. In tweede plaats: Ik haal u terug uit

Babel en op die terugtocht naar Judea en Jeruzalem zeg Ik u op een bijzondere wijze Mijn bescherming toe. In vers 2 zegt God: Als je zult gaan door het water, Ik zal bij je zijn.

Maar nu! Alzo zegt de HEERE! Als een vuurpijl in een donkere nacht schieten deze woorden omhoog. Voel je het eenzijdige karakter van Gods liefde en genade? Maar nu! Het is pure genade. Israël heeft niets verdiend, wel alles verzondigd. Ze hadden geen berouw en vroegen niet naar God. En nu vraagt God naar hen! Zo is nu God, jongelui! Genadig en barmhartig en groot van goedertierenheid.

God gaat Israël wijzen op wat Hij voor hen heeft gedaan in het verleden: Zijn bewezen trouw. Dat geeft moed voor de toekomst. God herinnert Israël aan zijn grote daden in geschiedenis. Uw Schepper o Jacob, uw Formeerder o Israel. Hier moet je denken aan het geboorte-uur van Israël als volk. Dat ligt bij de roeping van Abraham. Abraham kreeg Izak, de zoon der belofte. Izak kreeg Jacob. Het begint heel klein, maar Jacob wordt de stamvader van het volk Israel. Zijn 12 zonen zijn de stamvaders van de 12 stammen. Zeventig mensen trekken naar Egypte en groeien uit tot een geweldig volk, genoemd naar hun stamvader: Israel.

Zo zegt de Heere, uw Schepper o Jacob, uw Formeerder o Israel. Israël dankt zijn bestaan aan Gods genadige verkiezing. Uit alle volken van de aarde heeft God ze tot Zijn eigendom aangenomen. Zo heeft Hij Israël tot een volk gemaakt, geformeerd, tot aanzijn geroepen. Maar God heeft nog meer gedaan: Want Ik heb u verlost!

Wanneer? Waaruit? Verlost uit Egypte, toen Israël daar zwaar werd verdrukt. Toen de tichelovens rookten en de slavenzweep de ruggen van de Israëlieten striemden. En daar heeft God ze uit verlost. Ik ben Heere uw God, Die u uit Egypte uit het diensthuis uitgeleid heb.

Dat brengt op de derde weldaad, die de Heere hier aan Israël voorhoudt. In de eerste plaats: Hij is hun Schepper, hun Formeerder, Hij heeft ze tot aanzijn geroepen. In de tweede plaats: Ik heb u verlost uit slavernij van Egypte, en dan in de derde plaats: Ik heb u bij uw naam geroepen, gij zijt Mijn! Dat slaat op de verbondssluiting bij de Sinai. Daar heeft God aan Zijn verbond met Abraham de nationale openbaringsvorm gegeven. Vanaf die tijd is Israël Zijn volk! Zijn eigendom. Gij zijt Mijn! Dat heb Ik allemaal voor u gedaan, zegt God. En nu blijf Ik de onveranderlijke en getrouwe verbondsgod. Ik zal niet feilen in Mijn trouw noch met verbond ooit schenden (Psalm 89:14 berijmd). Daarom: vreest niet. Ik laat u niet in Babel omkomen. Ik roep u terug en Ik zal u bewaren onderweg. Als u door het water of door het vuur moet gaan.

Jonge vrienden, die trouwe Verbondsgod is nog even trouw en genadig als toen. De Schepper van Jacob en de Formeerder van Israël heeft ook ons geschapen. We zijn allen goed uit Gods handen voortgekomen. Zeer goed! Maar toen is het vreselijke gebeurd: Adam is van God afgevallen. Door één mens is de zonde in wereld gekomen en door de zonde de dood, en alzo is de dood tot alle mensen doorgedaan (Romeinen 5:12). Als er nu bij ons een lief kindje geboren wordt is dat een kind van Adam, naar beeld van Adam. We zijn Gods beeld kwijt geraakt. Het doopformulier

belijdt dat wij allen in zonden ontvangen en geboren zijn en daarom 'kinderen des toorns' zijn. Dat wil zeggen: mensen op wie de toorn van God rust vanwege onze zonden.

Het genadeverbond

Maar wat heeft God nu gedaan? Hij heeft een weg uitgedacht om verloren zondaren weer terug te brengen in de gemeenschap met Hem en aan te nemen tot Zijn geliefde kinderen en erfgenamen. Die weg noemen wij het genadeverbond! In navolging van Caspar Olevianus, één van de opstellers van de catechismus, kunnen we verschil maken tussen het wezen van het genadeverbond en de bediening ervan. Dat laatste kun je ook noemen: de openbaring van het verbond. Denk eens aan een schoteltje met in het midden een vlak stukje waarop het kopje wordt geplaatst. Zo heb je twee concentrische cirkels. Het hele schoteltje is een beeld van het genadeverbond. Het binnenste cirkeltje noemen we het 'wezen' van het verbond. De hele rand eromheen kunnen we aanduiden met het begrip: de 'bediening' van het verbond. In de bediening van het verbond komt het aanbod van Gods genade tot alle mensen die gedoopt zijn. Tot het wezen van het verbond behoren alleen de gelovigen die door wedergeboorte zijn ingegaan in de gemeenschap met God. In hun leven worden de beloften van God vervuld en zij zullen de eeuwige zaligheid beërven.

We gaan terug naar Jesaja 43. "Vreest niet", zegt de Heere tegen gevallen mensen, die verdiend hebben om verloren te gaan. "Ik heb u bij uw naam geroepen". Bij onze doop heeft God heel persoonlijk onze naam genoemd. De drie-enige God noemde onze naam en dompelde die eigenlijk onder in Zijn naam. Ik doop u in naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest! Dat noemen we de bediening van het genadeverbond. En door de bedding van dat genadeverbond laat God Zijn genadewater stromen. Zo roept Hij mensen uit duisternis tot Zijn wonderbaar licht. De Heere is de Verbondsgod en Hij openbaarde Zich aan Israël via het genadeverbond. In vers 3 staat: "Want Ik ben de HEERE, uw God"! Heere staat met hoofdletters en dat betekent dat er in de grondtaal staat: Jehova, de Verbondsgod. De Heere openbaart Zich ook aan ons door middel van het genadeverbond. Dat staat zo helder in het Doopformulier: in de doop betuigt en verzegelt God dat Hij met ons een eeuwig verbond der genade opricht. We worden gedoopt als erfgenamen van het rijk van God en van Zijn verbond.

We worden gedoopt op grond van Gods genadeverbond. Wat is dat? Heel eenvoudig gezegd: Dat is de afspraak, die God met ons maakt. Hij belooft dat Hij ons genadig wil zijn. Genade is wat je niet hebt verdiend. En wat spreekt God dan met ons af? Hij zegt: Ik wil jouw God zijn, voor je zorgen, je zonden vergeven. En jij mag Mij dienen en liefhebben. En dat is zo heerlijk. Dat is het ware geluk. Dat spreekt God met ons af als we gedoopt worden. Dat moeten de ouders aan hun kinderen vertellen en uitleggen.

De Losser

Kan dat allemaal zomaar? Zijn wij van nature niet allemaal 'kinderen des toorns'? Hoe kan de Heere nu mensen, die in zichzelf onrein zijn en niets verdiend hebben in genade aannemen? Hoe kan Hij nu zoveel genade beloven in het genadeverbond? Is God dan niet rechtvaardig? Jawel, maar dan moet je kijken naar dat woordje wat in het Hebreeuws staat voor verlossen: ga'al. Daar komt het bekende woord go'el vandaan. Dat woord heeft zo'n rijke inhoud. Een go'el of lossers is iemand, die een ellendige redt van de ondergang.

En zo wijst dat woordje 'verlost' (uit vers 1) ons heen naar de Heere Jezus Christus, de Go'el en Lossers, Die door Zijn verzoenend lijden en sterven de verlossing heeft aangebracht. De lijdende Knecht uit Jesaja 53. Hij heeft de losprijs betaald. Dat was zo'n dure prijs: geen zilver of goud, maar het dierbaar bloed van het Lam. Zijn eigen bloed, Zijn leven. Hij is dood geweest en Hij leeft! Jezus' handen zijn doorboord en zijde is doorstoken. Het water van de doop wijst op Jezus' dierbaar bloed. Dat Hij Zijn leven gaf. We zien Hem buigen in Getsemane als de losprijs uit Zijn lichaam wordt geperst in zijn uiterste zielenood.

Om onze Lossers te kunnen zijn heeft de Heere Jezus Zich vernederd tot in de allerdiepste versmaadheid. In deze gewillige Zaligmaker zien we God in Zijn hart. God kan nu op grond van recht tegen een schuldig volk zeggen: Maar nu, alzo zegt de Heere... Ik heb u verlost. Voel je de rijke troost in deze woorden? Elke keer als we de Bijbel openslaan spreekt God tot ons. Elke doopdienst zegt God: Ik heb geen lust in je dood, maar in je leven... voor Mijn aangezicht.

Vreest niet, Ik heb u verlost, Ik heb u bij uw naam geroepen, gij zijt Mijn! Je bent van Mij, je hoort bij Mij, je bent bestemd voor Mij. Ik zonder je af tot Mijn dienst. Ik heb al voor je gekozen, voordat je zelf kon kiezen. Je zult niet in de wereld opgroeien, ver van God, maar in Mijn gemeente, onder Mijn Woord. Wat een genade! Maar ook: wat een verantwoordelijkheid. Wat doen we ermee? God komt er eenmaal op terug. De doop vermaant en verplicht tot een nieuwe gehoorzaamheid, namelijk om deze drie-enige God lief te hebben en te dienen.

De inwilliging van het verbond

Jonge vriend, je hebt de naam dat je strijd onder de banier van Christus. Je loopt toch met het veldteken van de Koning op je voorhoofd niet in het kamp van de vijand? Het zal toch wat zijn, om onder zo'n rijke bediening van het genadeverbond verloren te gaan. Dat is mogelijk! De doop maakt niet zalig. Het is mogelijk om die God, Die ons getekend heeft voor het leven met het teken van Zijn verbond, te verwerpen. En weet je wat er dan gebeurt? Dan zal Zijn verbondswraak ons treffen. Als die nieuwe gehoorzaamheid ontbreekt, zijn we ten diepste nog een vijand van God. En dat zijn we allemaal van nature.

Daarom hebben we die vernieuwing nodig. De Bijbel noemt dat wedergeboorte.

Anders kunnen we niet in 't rijk van God komen. Voel je de spanning? Israël was Gods volk, maar alle Israëlieten vreesden niet echt de Heere. Er zijn tweeërlei kinderen van het Verbond. Onderzoek jezelf er eens op. Heb je God lief? Heb je de Heere Jezus leren nodig krijgen als de Borg van het verbond tot reiniging van al je zonden? Je moet komen tot de persoonlijke inwilliging van het verbond. Dat noemt de Bijbel 'wedergeboorte'. Zo alleen kom je vanuit de bediening van het verbond in het wezen ervan.

Dan heb je ook met die schuldvraag te maken gekregen, die Israël over het hoofd zag: Is het niet de Heere, tegen Wie wij gezondigd hebben (Jesaja 42:24)? Die last komt op je als je ziet dat je alleen maar ongehoorzaamheid hebt en schuld in plaats van nieuwe gehoorzaamheid en heiligheid. Wat een droefheid: Vader ik heb gezondigd, tegen hemel en voor U. Tegen een goeddoend en liefhebben God gezondigd. Dat is een smartelijke ervaring. Juist door de liefde doet dat zo'n pijn. O God, ik heb de dood verdiend, kan ik nog met U verzoend worden? Wat moet ik doen? Je hoeft niets te doen, zegt God, want Ik heb alles gedaan om verloren zondaars te redden. Eenzijdig is Mijn liefde, Mijn trouw, Mijn genade.

“Maar nu!”, zegt Jesaja in hoofdstuk 43, alzo zegt de Heere! Tot een beroofd en geplunderd volk: “Ik heb u verlost, Ik heb u bij uw naam geroepen, gij zijt Mijn!” Het enige wat je doen moet om behouden te worden is: vertrouwen op Mijn Woord en geloven in Mijn Knecht, Mijn lieve Zoon Jezus Christus, die als Go'el en Heiland de losprijs betaalde voor mijn Jacob, Mijn Israel. Zalig, jongelui, om je zo in het geloof over te geven aan Hem. Wat een wonder als je door Gods genade mag antwoorden op je doop: Ja Heere, als U zo in mijn hart komt met Uw liefde zal ik het ongelooflijke geloven. U bent met Schepper, U bent mijn Formeerder. U hebt mij verlost, U hebt me bij mijn naam geroepen. Ik ben van U. Voor eeuwig!

De bediening van het genadeverbond

De Heere roept allen, die onder het Woord komen, ernstig en welmenend tot de zaligheid. God verwerkelijkt Zijn verkiezend welbehagen door middel van de prediking van het Evangelie. En door het Evangelie roept Hij ons tot het geloof in Christus. Hij roept ons tot de zaligheid. Dat doet Hij binnen de gedoopte gemeente in de bediening van het genadeverbond.

Die prediking van de belofte van het Evangelie komt tot ons allemaal, zonder onderscheid. De inhoud van die belofte is het geloof in de gekruiste Zaligmaker. Het aanbod van genade komt tot iedere hoorder van het Woord. De belofte van het Evangelie moet voorgesteld worden met bevel van bekering en geloof. Op dat bevel leggen onze Dordtse vaders juist zo de nadruk; ook op het zonder onderscheid prediken van de belofte aan alle hoorders (DL II, 5).

De verkondiging van Gods belofte, in het kader van de bediening van het verbond, vraagt om geloof. Het is wel waar dat de vervulling van Gods belofte alleen aan de gelovigen geschonken wordt, maar de inhoud van de belofte komt tot allen die

gedoopt zijn. Zo alleen doen we recht aan het wervende karakter van Gods belofte. Gods toezeggingen zijn geen voorspellingen, die vanzelfsprekend uitkomen. Zijn belofte is een toezegging met de aard van een liefdesaanzoek dat het hart wil veroveren en al biddend in ootmoedige verwondering geloofd wil zijn.

Een Bijbelse onderbouwing van deze stelling vinden we in Jeremia 3:14, waar de HEERE tot het afkerige Israël zegt: "Ik heb u getrouwd." Dat slaat op de verbondssluiting bij de Sinaï. God noemt Israël Zijn bruid. En in dat kader geeft Hij Zijn belofte: Ik zal u aannemen, al was het er maar één uit een stad, die naar Mij vroeg of al waren het er maar twee uit een geslacht, die zich bekeerden tot Mij, Ik zal u brengen te Sion.

Is die belofte vervuld in het leven van alle Israëlieten, tot wie de HEERE spreekt in Jeremia 3? Nee! Kwam Gods belofte wel tot hen allemaal? Ja! Zelfs in de vorm van het huwelijksverbond. We zien in dit zelfde hoofdstuk zo schitterend hoe onze verantwoordelijkheid en Gods genade pal naast elkaar staan in één-en-dezelfde tekst: "Keert weder, gij afkerige kinderen! Ik zal uw afkeringen genezen. Zie hier zijn wij, wij komen tot U, want Gij zijt de HEERE, onze God" (Jeremia 3:22).

In het kader van de bediening van het genadeverbond zegt God zelfs tegen Zijn afkerige volk Israël: Ik heb u getrouwd! Jeremia gaat antwoord geven op de vraag hoe het mogelijk is dat God Zijn huis en hart open zet voor zulke 'afkerige kinderen', zoals hij het volk Israël noemt. Hij geeft daarmee de diepste drangreden voor onze bekering. Hij zegt: Bekeert u...want Ik heb u getrouwd. Wat een eenzijdige liefde! In Israël was niets dat God daartoe bewegen kon. De Heere kon niet zeggen: Bekeert u, want u bent toch nog wel een beetje gewillig, of u bent toch zo fijn rechtzinnig. Nee! Want...Ik! God wijst op Zichzelf. En ook op wat Hij heeft gedaan! Ik heb u getrouwd!

Wat zeg je? Getrouwd? En geldt dat ook mij? Jazeker! Schrik je daarvan? Ja maar... dat betekent toch dat je Gods eigendom geworden bent, dat Hij je tot Zijn bruid wil maken?! Inderdaad! Maar dat geldt toch alleen van Gods ware kinderen? Zeker, in ons spraakgebruik bedoelen we met de 'bruid van Christus' Gods volk. En toch... Jeremia spreekt hier vanuit het verbond. God laat Zijn verbondsrechten gelden. Hij zegt: Ik heb recht op jou! Tegen wie zegt de profeet dit allemaal? Tegen 'afkerige kinderen'! Besef je dat goed? Hoeveel verdriet je God ook aandeed met je zonden. Hoezeer je Zijn toorn ook opriep. Ik gedenk in Mijn toorn aan Mijn ontfermen, zegt God. Ik handhaaf Mijn verbond. Ik sta nog volkomen achter de huwelijksbelofte. Ik heb recht op je wederkeer. Recht op je hart, op je leven! Ben je gedoopt? Wel, in het verbond zijn twee delen begrepen. De doop vermaant en verplicht tot een nieuwe gehoorzaamheid, namelijk om deze drie-enige God lief te hebben en te dienen. Van deze eigendomsrelatie droeg Israël een teken in het vlees, namelijk de besnijdenis. Ook aan de nieuwtestamentische gemeente is een teken en zegel gegeven: de Heilige doop als teken van Gods genadeverbond. In dat teken zegt God: Ik heb u getrouwd! Ik heb recht op uw leven! Als volk heeft God Israël getrouwd en op

grond daarvan mogen zich de afzonderlijke personen bekeren. Zo is het nog. Aan heel de gemeente heeft God de bediening van het verbond geschonken en op grond daarvan mogen we wederkeren tot Hem. Zo is de doop een pleitgrond! Zo is deze oproep tot bekering anders dan bij de heidenen. Hier is het binnen het verbond. Zo heeft het genadeverbond verschillende openbaringsvormen. Het wezen blijft altijd hetzelfde, maar de openbaringsvorm verandert. Met Adam was er de particuliere vorm. Bij Abraham begint de patriarchale vorm. Bij de Sinaï geeft God de nationale vorm aan Zijn verbond en wij leven nu onder de kerkelijke vorm van het genadeverbond. Zo wordt het verbond bediend, maar het wezen ervan, de waarachtige wedergeboorte en de inlijving in Christus door het geloof is door alle tijden heen hetzelfde. Ons doopformulier citeert een gedeelte uit het verbond van God met Abraham en trekt de lijn door naar Handelingen 2. Laten we daar even opletten.

Gods verbond met Abraham (Genesis 17:7)

Het is in deze tekst voor de vierde keer dat God spreekt over Zijn verbond. In Gen.15:18 lezen we: "Te dienzelfden dage maakte de HEERE een verbond met Abram". In Gen.17:2 staat: "Ik zal Mijn verbond stellen tussen mij en tussen u". In het vierde vers zegt God: "Mij aangaande, Mijn verbond is met u". En dan in vers 7 lezen we: "En Ik zal Mijn verbond oprichten tussen Mij en tussen u, en tussen uw zaad na u in hun geslachten, tot een eeuwig verbond, om u te zijn tot een God, en uw zaad na u". Dat is geen herhaling zondermeer. Het is vooral bevestiging en verdieping, vervolgonderwijs. God geeft niet alles één in keer. Hij bevestigt en vernieuwt. En Hij verduidelijkt de inhoud nog eens. Het kan niet op.

Zo gaf God ook aan ons de sacramenten van doop en Avondmaal als tekenen bij Zijn verbond om de levende verhouding in dit huwelijksverbond te onderstrepen. Het gaat erom dat in die verbondsrelatie met God dat echte contact met Hem wordt beleefd. Dat het geloof weer uitgaat naar de HEERE en dat God Zijn weldaden wegschenkt en Zijn beloften bevestigt. En waar die voorwerpelijke bevestiging door de werking van Gods Geest mag brengen tot de onderwerpelijke beleving, daar wordt ook van onze kant het verbond met God vernieuwd en ingewilligd.

In het 'oprichten' van het verbond uit vers 7 zit de zelfde eenzijdigheid als in het 'stellen' uit vers 2. Alles gaat telkens weer opnieuw van God uit. En toch gaat het wel de twee partijen aan, want de HEERE zegt: "Het is tussen Mij en tussen u". Daar zit iets in van 'over en weer'. Zo scheidt God die verbondsgemeenschap. En die wil God uitbreiden over heel het nageslacht van Abram, want Hij zegt: "En tussen uw zaad na u in hun geslachten". Dat is het nieuwe, dat God nog nooit met zoveel woorden had gezegd. Als Abraham er niet meer zal zijn, blijft het verbond van God toch van kracht. Het is zelfs een eeuwig verbond. Dat kan alleen om Jezus' wil, Die als de verbondsmiddelaar alle verbondsweldaden heeft verdiend. 't Verbond met Abraham Zijn vrind bevestigt Hij van kind tot kind (Psalm 105:5 berijmd). Het omspant ook ons

en onze kinderen. Niet dat we daarom in een soort verbondsautomatisme zo wel onder de pannen zijn, want het verbond moet ingewilligd worden en de nieuwe gehoorzaamheid mag niet ontbreken.

Over de inhoudelijke kant van het verbond lezen we meer in vers 7b: "Om u te zijn tot een God en uw zaad na u". Dat is de kern van het verbond. Het leven met de HEERE, Die onze God wil zijn. Dat is een persoonlijke relatie, die veel dieper gaat dan alleen het ontvangen van een zoon en de erfenis van het beloofde land. "Om u te zijn tot een God". Wat moet een mens nog meer? Dan heb je toch alles, als je tegen de HEERE zeggen mag: U bent mijn God! Dat geldt niet alleen Abraham en Israël, maar na Pinksteren ook allen uit de heidenen, die hun vertrouwen op deze God van Abraham stellen.

Die lijn trekt ons doopsformulier ook door als we daar direct aansluitend op deze tekst uit Genesis 17 lezen: "Dit betuigt ook Petrus in Handelingen 2:39 met deze woorden...." Die God van Abraham wil onze God zijn. De Vader wil ons van alle goeds verzorgen, en alle kwaad van ons weren of ten onze beste keren. De Zoon wil onze Redder zijn. Dankzij Zijn verzoenend lijden en sterven mogen van God afgevallen zondaren uit de geestelijke dood opstaan tot een nieuw leven voor God. De Heilige Geest wil onze Raadsman en Trooster zijn en het geloof werken in ons hart, zodat we ons mogen verlaten op die rijke beloften van Gods genadeverbond. Hij wil ons vernieuwen en vervullen. Hij wil ons toerusten om te leven en te werken in de heerlijke dienst van de God van Abraham. Dat is de wederkerigheid in die verbondsrelatie met God. Dan wil je Hem dienen met heel je hart.

De belofte van God bij de Heilige Doop

Als God ons in de bediening van Zijn verbond roept tot de zaligheid, schakelt Hij niet nog eventueel aanwezige vermogens bij de mens in. Het hangt Gode zij dank niet af van onze gewilligheid, want de Bijbel zegt dat er van nature niemand is, die God zoekt (Rom. 3:11). Het is uitsluitend de hartvernieuwende en hartveroverende genade, die in ons leven alle weerstanden verbreekt, zodat we Gods belofte in geloof gaan omhelzen.

Dat betekent echter niet dat we de uitwerking van Gods belofteaanbod moeten vereenzelvigen met het adres en de geldigheid van Zijn belofte. Het is belangrijk dat we deze dingen helder en Schriftuurlijk zien. Onze belijdenis (de Dordtse Leerregels) wijzen ons hierin duidelijk de weg. Als we de gekruiste Christus, Die in de belofte van het Evangelie tot ons komt, verwerpen, is dat onze eigen schuld (DL II, 6). Als we echter Christus door het geloof aannemen, is dat alleen door Gods genade, door Zijn verkiezende liefde (DL II, 7).

Onze Heidelbergse catechismus combineert dat zo mooi in de zondag over de kinderdoop in zondag 27 vraag en antwoord 74. Neem die zondag er gerust even bij! Op de vraag of men ook de jonge kinderen zal dopen is het antwoord 'ja', om twee redenen. In de eerste plaats omdat ze in Gods verbond begrepen zijn en in de

tweede plaats omdat Gods belofte hen toekomt.

Het gaat hier heel gewoon over de kinderen van de gemeente. Niet over 'uitverkoren' kinderen, maar de kinderen van de gemeente worden naast de volwassenen genoemd. Die kinderen, staat er, zijn in het verbond van God en Zijn gemeente begrepen. Het heil in Christus wordt hen toegezegd, dat wil zeggen: beloofd. En wat is de inhoud van die belofte, die hen wordt toegezegd? Dit: de verlossing van de zonden en de Heilige Geest, Die het geloof werkt. Ursinus heeft dus dezelfde visie op het verbond als Jeremia in hoofdstuk 3. Allen zijn ze 'kinderen', maar niet allen zijn waarachtig wederom geboren. Er zijn tweeërlei kinderen van het Verbond. Want die zijn niet allen Israel, die uit Israel zijn (Romeinen 9:6).

Dezelfde lijn over het verbond en de belofte van God vinden we in de Nederlandse Geloofsbelijdenis in artikel 34, dat gaat over de Heilige Doop. Ik citeer daar een stukje uit. Guido de Bres spreekt over de kinderen van de gelovigen en daarvan zegt hij: "dewelke wij geloven dat men behoort te dopen en met het merkteken van het verbond te verzegelen, zoals de kinderen in Israël besneden werden, op dezelfde beloften, die onze kinderen gedaan zijn." De beloften die aan de kinderen van Israel bij de besnijdenis als teken van Gods verbond zijn gedaan, zijn dus ook aan de kinderen van de gemeente gedaan. Dat geeft een geweldige verantwoordelijkheid. En die verantwoordelijkheid wordt groter door de ernstige aanbidding van Christus en de verbondsweldaden in het Evangelie.

Als het gaat over de inhoud van die belofte zegt de Bres: "Voorwaar Christus heeft Zijn bloed niet minder vergoten om de kinderen van de gelovigen te wassen, dan Hij gedaan heeft om de volwassenen. En daarom behoren zij het teken te ontvangen en het sacrament van hetgeen dat Christus voor hen gedaan heeft." Hier gaat het over de gelijkwaardigheid van besnijdenis en doop. Allebei een teken van het verbond. Met daarbij genoemd de inhoud van de belofte. Waren alle in Israël besneden kinderen uitverkoren? Nee! Hetzelfde geldt van alle gedoopte kinderen. Toch gebruiken onze vaders deze duidelijke taal over verbond en belofte. Laten wij ze daarin maar navolgen.

Vòòr onze vaders in de Dordtse Leerregels gaan spreken over de persoonlijke genade van de wedergeboorte als de wezenlijke inlijving in het verbond, willen ze eerst nog eens uitdrukkelijk spreken over het algemeen aanbod van genade. God roept ons door het Evangelie tot de zaligheid. En het is godslasterlijk om te denken dat God Zijn roepen niet ernstig zou menen. De gelijkenis van het avondmaal (Matth. 22) is er een bewijs van hoe ernstig en dringend de Heere roept. In Lukas 14 staat er zelfs: "Dwing ze om in te komen". Dat brengt me op mijn laatste aandachtspunt:

Verbond en prediking

Als God ons in de bediening van het genadeverbond de verlossing van de zonden en de Heilige Geest, die het geloof werkt, toezegt, huichelt Hij niet. Hij wil echt dat we tot

Hem komen. Denk eens aan de gelijkenis, die de Heere Jezus heeft verteld over de verloren zonen in Lukas 15:11-32. Naar de een staat de vader uit te kijken en voor de ander gaat hij naar buiten. Daarin laat hij zien hoezeer het zijn begeerte is dat ze bij hem komen. Zo is het ook bij God. Als de Heere roept: "Mijn zoon, geef Mij uw hart" (Spreuk. 23:26), meent Hij dat ernstig en waarachtig.

Hij zweert zelfs dat Hij ons behoud op het oog heeft: "Zo waarachtig als Ik leef, Ik heb geen lust in de dood van de zondaar, maar daarin heb Ik lust, dat hij zich bekeert en leeft" (Ezech. 33:11). Je gelooft toch niet dat de Heere Jezus krokodillentranen heeft geschreid, toen Hij luitsnikkend stond voor de stad Jeruzalem en zei: "Jeruzalem, Jeruzalem! gij, die de profeten doodt, en stenigt, die tot u gezonden zijn! hoe menigmaal heb Ik uw kinderen willen bijeenvergaderen, gelijkewijs een hen haar kiekens bijeenvergadert onder de vleugels; en gijlieden hebt niet gewild" (Matth. 23:37).

De belofte van God komt pas tot zijn doel in de weg van de gehoorzaamheid aan de roeping tot het heil. Dan mond de roeping uit in de wedergeboorte. En bij de wedergeboorte vindt de wezenlijke inlijving plaats in het van het verbond der genade. Zou je nu één bladzijde in de Bijbel kunnen aanwijzen, waar staat dat het God eigenlijk niet zoveel schelen kan of je tot Hem komt of niet? In iedere rechte verkondiging vloeien de tranen van Christus en drupt Zijn bloed op de gemeente (Calvijn). Christus biedt Zich aan als een gewillige en algenoegzame Zaligmaker. Heb je nooit gezegd: "Heere, ik kan U niet langer meer missen? Alleen kan ik niet verder." Wie door Hem tot God gaat, ontvangt rust in zijn hart en eeuwig leven. Zo is de rechte prediking bediening van het verbond der genade. De Bijbelse prediking roept tot bekering, nodigt tot de zaligheid en biedt verloren zondaren Christus aan. Op talloze plaatsen in de Schrift wordt het grote belang en de diepe ernst van de prediking benadrukt. Het is tot oordeel of tot voordeel. De prediking is het door God verordeneerde middel om door de kracht van de Geest dode zondaren levend te maken en hen te brengen in het wezen van Zijn verbond. Zo kan Paulus zeggen in 2 Korinthe 5:20: "Zo zijn wij dan gezanten van Christus' wege, alsof God door ons bade; wij bidden van Christus' wege: laat u met God verzoenen." Hoe is dat mogelijk? Dat zegt Paulus in het volgende vers: "Want Dien, Die geen zonde gekend heeft, heeft Hij zonde voor ons gemaakt, opdat wij zouden worden rechtvaardigheid Gods in Hem." Jonge vrienden, tot Jezus heen, Hij is de Verbondsmiddelaar en wie in Hem gelooft, zal niet beschaamd worden. Nu niet en tot in eeuwigheid niet.

Schriftgedeelten om te lezen

Handelingen 2:37-47

Jesaja 43:1-7

Jesaja 55

Jeremia 31:1-34

Genesis 17:1-21

Matth. 8:5-13

Vragen

1. Over welke belofte gaat het in Handelingen 2:39?
2. Op welke gebeurtenissen slaan de schepping, de verlossing en de naamgeving van Israel in Jesaja 43:1?
3. Hoe kun je de begrippen uit vraag 2 overbrengen naar je eigen leven?
4. Wat is het thema in Jesaja 55?
5. Aan welke mensen wordt volgens vers 3 het genadewater aangeboden?
6. Over welk verbond gaat het in vers 3? Hoe verhouden zich het eerste en tweede deel van dit vers?
7. Wat bedoeld Jeremia in hoofdstuk 31:31 met het 'nieuwe verbond'?
8. Over welk verbond gaat vers 32? Hoe heeft Israel dat verbond vernietigd?
9. Wat is de inhoud van het nieuwe verbond volgens vers 33 en 34? Zie je overeenkomst met het verbond met Abraham (Genesis `17:7)?
10. Kun je uitleggen wat het verschil is tussen het wezen van het verbond en de bediening van het verbond?
11. Wat zegt God toe bij de Heilige Doop (catechismus zondag 27)?
12. Kun je meer plaatsen in de Bijbel aanwijzen waarin God spreekt in het beeld van het huwelijk en het getrouwd zijn als het gaat over de verhouding tussen Hem en Israel?
13. Zou je de tweeërlei kinderen van het verbond kunnen vergelijken met de tweeërlei kinderen van het Koninkrijk (Matth. 8:12)?